

SMAA MEDDELELSER

FREDERICIA SLÆGTEN ARMANDS TILHOLD I LA MOTTE CHALENÇON

I Landskabet Dauphiné ligger Byen Die, som har givet Navn til Stiftamtet Diois, samt en Landsby La Motte, som til Adskillelse fra andre Landsbyer af samme Navn benævnes *La Motte Chalençon* efter Landsbyen Chalençon, der ligger 4 km længere mod N.V.

Af en „Révision des feux“ (Skatteliste over Arnesteder) fra 1474 beroende i Grenobles Arkiv fremgaar det, at der i hvert Fald saa tidligt hverken i Chalençon eller La Motte Chalençon boede Medlemmer af den i Titlen angivne Slægt Armand. Den synes først at være kommet til Egnen med JEAN ARMAND, som iflg. Skrivelse fra Arkivaren i Valence Hr. de Font Réaulx er opført i Tinglysningsregistret som følger:

„1584. 4 janvier Jean Armand, Chalençon achète une terre à Chalençon.“

Hvorfra Slægten er kommet kan ikke oplyses endnu, da der synes at være flere Muligheder, men Arnayon er sandsynlig¹. Derimod hører vi mere om Slægten i „Terrier de la terre et seigneurie de la Motte Chalençon“ (Jordebogen) 1599 og følgende Aar, hvori nævnes:

Estienne Armand og hans Kone Allaise Romand samt
Herculles Armand og hans Kone Susanne Lieutaud.

Det næste – og eneste – Glimt af Slægten i samme Landsby findes derefter i „Les registres de l'état civil“, som begynder 1639 med en Lacune 1650–68, hvori nævnes JACOB ARMAND og hans Kone Madeleine Nicolas, som i de følgende Aar, nemlig i 1640'erne, er antegnet ved deres Børns Daab. Det lader sig imidlertid ikke efterforske, om ovennævnte Estienne, Herculles og Jacob

¹ I Arnayon, 5 km fra La Motte, levede ifl. et uregistreret Sagførerarkiv, to af Navnet Jean Armand i 1549; den ene gift med Antonie Roulet, den anden med Simone Lavache. La Motte Chalençon var 1573 blevet generobret og plyndret af de reformerte, der havde dræbt praktisk alle Mænd. Det var derfor naturligt, at Nybyggere udefra købte Jord og genrejste Byen og Vin- og Agerbruget.

alle 3 er Sønner af førstnævnte JEAN ARMAND eller om kun de 2 førstnævnte er det, og Jacob derfor Søn af en af disse som jeg formoder.

Den i Louis E. Grandjeans Bog „Fra Dauphiné til Fredericia“ Slagelse 1941 pag. 9 omtalte Jean Armand, der var gift med Marie Clévans og som blev tvunget til inden sin Flugt¹ at afsværge sin reformerte Tro, se Bibl. de Protst. franc. Manuskript No. 81 folio 159:

Jean Armand et sa femme ont de même rénoncé a l'hérétié de Calvin et embrassé la foi catholique R(omaine). Les dits ans et jour que dessus present les soussignés avec moi. Roux curé. 6.10.1685.“²

blev Stamfader til den til Danmark emmigrerede Slægt Armand eller som den er blevet kaldt i de sidste 3 Generationer: Hermann. Naar Grandjean Pag. 12 antyder, at det er Jean Armand, som er død 17.1 1731 i Berlin, maa dette nu anses for sikkert, idet han formentlig har boet som gammel hos sin Søn Joseph Armand, der netop boede i Brandenburg am Havel. Ved hans Død i Berlin opgives han af Konsistoriet for den franske Kirke i Berlin at have haft en Alder af 82 Aar, hvilket vil sige at han var født i La Motte Chalençon 1649/50 altsaa det Aar, da Lacunen i Kirkebogen begynder.

Naar henses til, at Jean Armands Søn, Jean Armand II, efter hvad der ligeledes er fundet efter at Grandjeans Bog er udkommet, fik en Søn, som blev døbt JEAN NICOLAS, se Bibl. Wall. de Lcyde:

“baptisé à l'église réf. franc. de Berlin 25 janvier 1704 né le 21 janvier 1704 Jean Nicolas fils de Jean Armand originaire de Dauphiné et Marie Cocy sa femme originaire de Picardie“

maa det være berettiget at antage, at Jean Armand I, født i La Motte Chalençon 1649/50 er en Søn af Jacob Armand og Madeleine Nicolas, som desuden havde Døtrene Cathérine, født 1641, og Marie født 1643 og antagelig Sønerne Marin og Louis, der iflg. et excerpt³ fra Tandlæge Kaaber i Gudhjem blev dræbt i Kampen ved Bourdeaux den 29. August 1683, hvor Løjtnant Chamier havde samlet 300 Reformerte fra hele Omegnen. La Motte laa kun 20 km derfra. Her var det, at Marskal de Saint-Ruth med 4 Dragonregi-

¹ I „les actes d'abjuration“ for Pastoratet La Motte Chalençon, Manuskript No. 442 i Bibl. de Prot. Franc., for Aaret 1686 opføres samme „Jean Armand et sa Famille“. Han er ikke grebet paa Flugtforsøg og dømt til Galejerne, se Note 1, S. 191. Endnu 1692, da et Barn døbt i La Motte, er han i Frankrig og først 1697 hører vi om ham i Schweiz.

² Afsværgelsen staaer i direkte Forbindelse med Dragonaderne, da det vides, at Dragonregimentet Chevilly – kendt som det brutaleste af dem alle – blev sendt til La Motte i 1683 og at der kom andre Dragonkompagnier dertil i 1685; de blev til det ønskede Resultat var opnaaet.

³ Fra Jules Michelet: Histoire de la France, VIII bind om de reformerte.

menter nedsablede de Reformerte, saa at de fleste dræbtes ifl. Intendant Le Bret's Indberetning til Kongen 1683—87, se Manuskript No. 444 i Bibl. du Protst. franc.

Om Forbindelse mellem Slægterne Armand og Nicolas i La Motte findes iøvrigt endnu et Vidnesbyrd i den i Landsbyen bevarede „Livres des mutations“ Folio 339, hvor det hedder:

„Hoirs de Charles Nicolas porté à Joseph Armand en 1683 Total en 2 articles une vigne et une maison.“

Altsaa en Arvelod vedrørende en Vingaard og et Hus.¹

Broderen til Jean Armand, som kom til Fredericia, nemlig Joseph Armand født 1689 i La Motte, forblev i Tyskland i Brandenburg am Havel og blev Stamfader til en tysk Familie Armand. Han var ifl. Brev fra den franske Kirkes Konsistorium i Berlin gift med Susanne Mourier og antagelig Fader til den Jean Louis Armand, der blev født i Brandenburg 5.10.1749 og som blev Tobaksinspektør ved den fyrstelige Tobaksfabrik i Zerbst og med hvem Stamtavlen i Dr. R. Béringuiers Bog begynder². Da nu ogsaa Jean Armand i Fredericia navngav en Søn Jean Louis, er der vist ikke Tvivl om, at det er den i Kampen ved Bourdeaux 29.8.1683 dræbte Louis Armand, som er blevet mindet ved Opkaldelse hos de to Fætre. En falden Frihedskæmper mindes længe i sin Slægt. Meget tyder paa, at Brødrene Jean (Fredericia) og Joseph (Brandenburg) havde en tredje Broder Jean Louis Armand „de Bourdeaux assisté à Gêneve 1703“, men om hvem jeg iøvrigt ikke har kunnet finde yderligere Oplysninger.

Ved et Besøg i La Motte, som har været en befæstet Landsby og hvor der endnu i Byens Midte findes Ruiner af et meget gammelt Fæstningstaarn, fandt jeg Estienne Armands Hus, som var anført i Jordebogen fra 1599. Det er efter Byens Forhold meget stort og benævnes „le grand logis“. De fleste af Husene er meget gamle, da de er solidt byggede af Sten fra Floden.

Naar jeg nu efter mine Undersøgelser i Arkiverne i Frankrig og mine Besøg paa Stederne, hvor Slægten har haft sit Tilhold, og efter indgaaende Samtaler med min Niece Fru Tove Grandjean skal resumere mine Betragt-

¹ Dømt til Galejerne var iøvrigt samtidigt Jean Armand og Pierre Nicolas, antagelig fordi de var grebet i Flugtforsøg. Det er ikke den her omtalte Jean Armand fra La Motte, men antagelig en Slægtning.

² Der er endnu Tvivl om denne Joseph Armand, idet Bibliotekar ved Deutschen Hugenotten Verein i Berlin Hr. Richard Fouquet med Brev af 14.4.1937 til Tandslæge Fr. Armand Kaaber, Gudhjem, oplyste, at en Joseph Armand * 1706 † 26.12.1776 nedsatte sig i Potsdam 1738. Denne sidste er en Søn af Isaac Armand og Magdeleine Magnan, sidstnævnte * 1683, som kom fra Orange. Det maa medgives, at denne Joseph snarere er Fader til Tobaksinspektøren Jean Louis Armand i Zerbst. Kilderne giver dog ingen Bekræftelse.

ninger over Slægtens Afstamning i Frankrig, mener jeg at turde med nogenlunde Sikkerhed fastslaa, at Slægtens første kendte Mand maa være:

- A. JEAN ARMAND som 4.1.1584 købte Jord i Chalençon, og at dennes Sønnesøn er:
- C. JACOB ARMAND nævnt i 1640'erne og gift med Madeleine Nicolas, hvis Søn igen er:
- D. JEAN ARMAND født 1649/50 i La Motte, død 17.1.1731 i Berlin, gift med Marie Clévans, der atter havde Sønnen:
- E. JEAN ARMAND født 1672 i La Motte og død 1.6.1747 i Fredericia. Gift 1° 17.5.1702 i Magdeburg med Marianne Coucy, 2° efter 1711 med Susanne Elisabeth Perrin.

D. og E. hidtil kaldt Jean Armand I og II er udførligt omtalte i Grandjeans Bog pag. 22. Dog skal jeg yderligere oplyse, at Marianne Coucy Mor hed Marie Bécard og at Marianne Coucy selv var født 21. 1. 1687 i Mannheim og vistnok død 1711, se Deutsches Geschlechterbuch Bind 39 pag. 164.

Slægten de Coucy er en af Frankrigs ældste Adelsslægter, der fylder en Snes Sider i „Dictionaire de la Noblesse“. Jeg har ikke kunnet paaavise nogen direkte Forbindelse med Adelsslægten og maa nøjes med at henvise til Dr. R. Bérenguier (Die Stammbäume der Mitglieder der Französischen Colonis in Berlin, 1887 pag. 75), hvori nævnes, at Slægten Coucy selv har hævdet at nedstamme fra Adelsslægten de Coucy. Rigtigheden af denne Familietradition kunde Dr. Bérenguier ikke bevise. Heri er nu intet mærkeligt, da Hugenotterne stadig klagede over, at deres Modstandere ødelagde ikke blot Kirkebøgerne men ogsaa Gravstederne, saa at de mistede Mulighederne for at bevise deres Byrd.

I Magdeburg, hvor Coucy Slægten holdt til, fik den ifl. Deuts. Geschl. Buch kgl. Tilladelse til at stave Navnet Coqui.

OTTO HERMANN

JOHAN HERMAN WESSEL

I Biografierne over JOHAN HERMAN WESSEL er det ikke oplyst, hvor han opholdt sig i 10-Aaret, efter han i 1761 havde taget Studenter Eksamen i Christiania og anden Eksamen i 1762, og indtil han i 1772 udgav Kærlighed uden Strømper i København. Man har formodet, at han i hele denne Periode opholdt sig i København. Efter Traditionen i Slægten Tillisch maa det imidlertid være godtgjort, at han har været Lærer i Stavanger engang imellem 1762 og 1772.

Efter denne Overlevering i Familien Tillisch var J. H. Wessel i nogen Tid i Løbet af disse Aar, hvilke og hvor længe vides ikke, Lærer for den i December 1761 afdøde Amtmand og Generalvejrmester HENRIK WILHELM